

Osnovna škola "Grigor Vitez"
Sveti Ivan Žabno

Dan Zvonimira Baloga

PŠ Sveti Petar Čvrstec,
30. svibnja 2018.

Igrolet ptice Ružice

Umjetničko stvaralaštvo Zvonimira Baloga pravo je bogatstvo za našu književnost i likovnu umjetnost, zapravo za našu duhovnu zbilju. Slikar, grafičar, ilustrator, kipar, urednik, pjesnik, romansijer i pripovjedač.

Rođen je 30. svibnja 1932. u Svetom Petru Čvrstecu. Završio je Školu primijenjenih umjetnosti u Zagrebu, slikarski odjel. Diplomirao je na Pedagoškoj akademiji grupu likovne umjetnosti. Studirao je i na Pedagoškom fakultetu gdje su mu profesori bili Ivo Šebalj, Antun Motika, Jakov Bratanić, Mladen Veža i Dalibor Parać. Ponosni smo što je bio učitelj likovnoga odgoja u objema našim školama: u Svetom Petru Čvrstecu i Svetom Ivanu Žabnu. U svom je radu s učenicima postigao izvrsne rezultate u bivšoj državi i izvan njezinih granica (Japan i Indija).

Iz Svetoga Ivana Žabna odlazi u Zagreb gdje je u Školskoj knjizi bio glavni urednik *Smiba* i *Modre laste*, te nakon toga glavni urednik programa za djecu i mladež na HRT-u. Kasnije je bio slobodni umjetnik. Napisao je više od 70 knjiga. Jedan je od najnagrađivanijih hrvatskih književnika. Smatra se utemeljiteljem suvremene hrvatske dječje poezije i nonsensa. Preveden je na mnoge jezike.

Imao je više od dvadeset samostalnih i oko četrdeset skupnih likovnih izložbi. Primio je desetak nagrada i priznanja za svoj likovni rad. Balog je umjetnik koji nije imao uzora. Njegov duh i duhovitost ostali su u knjigama, ponajviše u ilustracijama kad je svoje tekstove dopunjavao vizualnim elementima. Preminuo je u Zagrebu 2. studenoga 2014.

U zahvalu velikom umjetniku riječima i slikama te svome djelatniku utemeljili smo 2015. Dane Zvonimira Baloga. Ova bi manifestacija bila veoma siromašna bez likovne komponente, zato smo za 1. Dane Zvonimira Baloga raspisali natječaj *Likovne igre s Balogom* za učenike osnovnih škola naše županije. Najbolje radove s toga natječaja izložili smo u PŠ Sveti Petar Čvrstec zajedno s radovima naših učenika kojima je on predavao. Druge smo godine postavili u našoj bivšoj kinodvorani Balogovu izložbu *Bestijarij*. Za 3. Dane imali smo likovnu dječju koloniju u Svetom Petru Čvrstecu te likovnu izložbu Balogove slikovnice *Tko se čega boji* u već spomenutoj kinodvorani. Svake su godine s likovnim stvaralaštvom pomagali članovi Likovne sekcije KUD-a "Tomislav".

Ove je godine šest članova Likovne sekcije imalo čast ilustrirati neke scene iz Balogova romana *Ptica Ružica*, koji prvi put izlazi iz tiska i bit će predstavljen 30. svibnja 2018. godine u Svetom Petru Čvrstecu. Roman, likovna izložba i scensko uprizorenje početka romana prikazuju djevojčicu Ružicu koja misli da je letenje igra bez granica i obveza. Je li to baš tako? Pogledajte ilustracije i pročitajte roman.

Jerko Barišić

Konferansa za Dan Zvonimira Baloga 30. 5. 2018.

- L:** Dragi balogovci i drage balogovke, maleni zvrkolovci i vrijedne pjesmolovke, dobrodošli na već 4. po redu Dan Zvonimira Baloga.
- M:** Zvonimir Balog najveći je hrvatski dječji pisac, što nas sve može činiti osobito ponosnima jer je rođen i prve korake napravio upravo u našem malom Svetom Petru Čvrstecu.
- L:** Vidiš kako je to nevjerojatno: da netko tako mali može postati tako velik! U čemu je tajna?
- M:** To je teško jasno objasniti pa recimo ovako: živiš, radiš, a pred očima ti stalno nešto iskri, stoga skupljaš sve te iskre i od njih pališ vatru. A kad se ta vatra razbukta, više je ne možeš ugasiti sve i da hoćeš.
- L:** Ali to nema smisla. Pa vatru svi gase jer prijeti kućama, imovini, ljudima... Zašto bi je netko želio paliti i još zbog toga bio toliko cijenjen?
- M:** Upravo u tome i je Balogov genij. Njegova vatra ne razara, već stvara. On, naprimjer, tugu guti, bol ukroti lobom, ljuticu pospremi u tuljac, a glupe zapregne za pluge.
- L:** Hahahaha, kak' fora; što još radi? Pričaj mi još...
- M:** Zašto, zanima te?
- L:** Pa...da; zabavno je. Rado bih čula što sve još može, baš je zanimljivo.
- M:** Eto vidiš, to je ta vatra. Od nje ne bježiš, već joj prilaziš; razumiješ li sad?
- L:** Sad shvaćam! Čekaj, imam nešto:

**O, vatro, što mi rađaš krila, ”
ponesi me u gnijezda klasja,
da od srca zlatna žila
“ na nebu k'o zvijezda zasja!**

- M:** Čestitam, pronašla si iskru! Vidiš, tako je nekako i naš dragi Balog počeo. Najprije je bio mali, a onda je počelo zagrijavanje.
- L:** Bit će onda najbolje da i mi danas tako krenemo. Niko Remuš, učenik 2. razreda Područne škole Sveti Petar Čvrstec, krasnoslovit će Balogovu pjesmu *Kad sam bio mali*. Niko, izvoli!

Niko Remuš:
Kad sam bio mali,
krasnoslov

M: Lorena, jel' se to meni samo čini ili ovdje nešto šušti?

L: Pa dobro, ne bih to baš nazvala šuštanjem – Niko je za svoju izvedbu nagrađen pljeskom pa ti se možda zato čini.

M: Ma ne, sad je nešto počelo šuštati. Zar ne čuješ?

L: Aha, to! Ma to se naši vrijedni mali učenici pripremaju za svoje plesne točke. Ovom će nas prigodom počastiti svojim malim velikim rasplesanim koracima uz glazbenu podlogu. Balogove pjesme *Fotograf* i *Počelo je nešto šuštati* svojedobno je uglazbio veliki Arsen Dedić, a da se uz njih može i fino zaplesati, pokazat će nam naši mali plesači.

M: Podržimo ih velikim pljeskom!

Fotograf i *Počelo je nešto šuštati*
plesne točke

L: Matej, kolika je vjerojatnost da se u našem kraju u neko doba rodi jedan novi Balog?

M: Gle, vjerojatnost ti je kao i prognoza: povremeno mjestimično moguća.

L: Bravo, sad sve znam.

M: Ali kad je to tako. No s obzirom na to da zec ne može vječno samo ležati u grmu, dobro skriven i nepoznat, možemo se nadati da će biti još poneki balogovac. Balog je ipak samo jedan, no balogovci bi se mogli naći.

L: Tko zna, možda se za skoro vrijeme izbalogizira i netko od naših malih kajkavaca.

M: E, to bi bilo lijepo. Naime, baš na širem području Svetog Petra Čvrsteca i Treme, gdje su naše lijepe područne škole, locirani su učenici koji se trude napisati ponešto i na svom kajkavskom, a sada imaju priliku predstaviti vam se.

L: I to će izvesti na pravi način: svojom pjesmom! Redom će svoje pjesme kazivati učenici naše matične škole: Matija Brestak, Magdalena Horvat i Sebastijan Medač iz 6.b razreda, Matija Lovreković i Glorija Dvorski iz 7. b razreda te Matej Podgajski, Viktorija Medač i Nikolina Habijanović iz 8.b razreda. Uživajmo!

Mala kajkaviana
kranoslovi učeničkih
kajkavskih pjesama

M: O Balogu se najčešće govori kao o klasiku hrvatske dječje poezije, ali znaš li da je pisao i pjesme za odrasle?

L: Ma znaš što: meni ti je malo nepravедna ta podjela na pjesme za djecu i pjesme za odrasle. Zašto i djeca ne bi čitala pjesme, kao, za odrasle kad mnogi odrasli čitaju, kao, pjesme za djecu?

M: Hm, možda zato što su još uvijek – djeca? Gle, pročitajmo, primjera radi, Balogovu pjesmu *Nastupili su užasni*.

nas tupili su užasni sni
bijeli papir dana (a četiri)
flekav od
ptice na granama jauču umjesto
preko noći su mi prozor
sad ne znam što se zapravo

L: Ok, u pravu si. Idem ja prvo potražiti nevidljivu lvu, a flekave ptice ćemo zasad umotati u taj A4 papir da nam do naše odraslosti ne zbrišu kroz prozor.

M: Draga djeco, unaprijed vam se sada ispričavam, no budući da danas ovdje ima i odraslih, odlučili smo dio programa prilagoditi i njihovu uzrastu.

L: Čut ćemo nekoliko pjesama iz Balogove zbirke *U ponedjeljak* ne mogu. Pjesme će čitati Tomislav Hrebak uz glazbenu pratnju Barice Tutek na harmonici. Poslušajmo ih!

„Ozbiljni“ Balog, Tomislav Hrebak i Barica Tutek

M: Danas bi Zvonimir Balog proslavio svoj 86. rođendan. Svatko od nas mogao bi mu pokloniti ponešto, ali umjesto toga – on nama poklanja *Pticu Ružicu*.

L: *Ptica Ružica* Balogov je roman koji će na čitateljske obzore uzletjeti u izdanju Školske knjige, a naša je sreća što će jedna od prvih promocija biti održana upravo sada, ovdje – u Balogovu rodnom selu.

M: O romanu, ali i općenito Balogovu stvaralaštvu razgovarat će Miroslava Vučić, urednica romana, i Dubravka Težak, profesorica na Učiteljskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu.

L: Svoj će doprinos promociji dati i polaznice dramske grupe viših razreda naše matične škole, Ana Kušter i Leona Mužinić, koje će uprizoriti početni dio romana te vas time, uvjereni smo, potaknuti da što prije i sami zavirite u čaroliju Balogove *Ptice Ružice*.

M: Slijedi promocija romana. Pozivamo sada naše drage gošće da zauzmu svoje pozicije na pozornici i neka razgovor poteče! Izvolite!

Promocija romana *Ptica Ružica*
Miroslava Vučić i Dubravka Težak te dramska grupa

L: Zahvaljujemo našim cijenjenim gošćama što su nam upriličile ovako lijepu promociju Balogove *Ptice Ružice*, a zahvaljujemo i našoj dramskoj grupi što nas je dobro nasmijala. Osobito vam hvala što ste nam poklonili vrijedne Balogove knjige. S radošću ćemo ih čitati i brižno čuvati. Hvala Vam!

M: Što reći nakon ovakva uprizorenja nego: luda kuća. Mislim da će roman brzo završiti u rukama publike.

L: Slažem se s tobom: prava luda kuća. Još da se i ona svinja zaljubi u, naprimjer, kokoš i eksplozija smijeha je zajamčena.

M: Znaš li da je Balog i o tome napisao pjesme? Pjesme *Luda kuća* i *Zaljubila se svinja* također je uglazbio Arsen Dedić, a vrijedni učenici naše Područne škole Sveti Petar Čvrstec uvježbali su plesne koreografije koje će nam sada i prikazati.

L: Gospodo i dame, slijede nove dvije plesne točke. Dragi mališani, plesni podij je vaš!

*Luda kuća i
Zaljubila se svinja
plesne točke*

M: Ovo je bilo baš dobro! Molimo vas, nagradimo ih sve još jednim pljeskom.

L: Misliš li da bi se netko mogao zaljubiti u školu?

M: Naravno da bi. Zapravo, imamo ovdje jednu osobu koja se s njom u posljednje vrijeme vrlo intenzivno druži.

L: Ma daj, pa tko?

M: Naš ravnatelj, Tomislav Hanžeković! Da, da. Navodno ga viđaju i da sve kasnije odlazi od nje pa ti sama procijeni je li zaljubljen ili ne.

L: Mislim da je najbolje da nam to otkrije on sam. Dragi ravnatelju, mikrofon vas željno iščekuje. Izvolite!

Obraćanje:
ravnatelj
Tomislav Hanžeković,
Ljubica Balog,
profesor Jerko Barišić.

- M:** Najljepše zahvaljujemo našem dragom ravnatelju, poštovanom profesoru Barišiću i cijenjenoj gospođi Balog na lijepim riječima i prenesenim mislima.
- L:** Na kraju ovogodišnjeg programa 4. Dana Zvonimira Baloga preostalo nam je još samo da se nešto dogovorimo.
- M:** Što se trebamo dogovoriti?
- L:** Pa mislim da bismo se trebali dogovoriti da ćemo uvijek širiti i promicati ljubav, toleranciju i mir. Međutim, čujmo što nam kazuje Balogova pjesma.
- M:** Pjesmu *Hajde da se dogovorimo* krasnoslovit će Ema Kokotec, učenica 4. razreda Područne škole Sveti Petar Čvrstec. Ohrabrimo je toplim pljeskom!

Ema Kokotec:
*Hajde da se
dogovorimo
krasnoslov*

- L:** Ovime smo doplovili do kraja još jednog, 4. po redu Dana Zvonimira Baloga u našem i vašem Svetom Petru Čvrstecu.
- M:** Zahvaljujemo vam što ste dio svoga vremena odvojili za Baloga, za naš program, za njegovanje uspomene na najveći stvaralački genij koji je Čvrstec ikad imao.
- L:** Pozivamo vas da i dalje ostanete s nama i razgledate likovne radove naših likovnih umjetnika, inspiriranih motivima iz Balogova romana *Ptica Ružica*, kao i literarne te likovne radove učenika naše škole, a u učionici broj jedan za sve je upriličen i mali domjenak.
- M:** Do idućeg susreta na 5. Danu Zvonimira Baloga sve vas srdačno pozdravljamo. Vidimo se dogodne ponovno ovdje, a dotada zdravi i veseli bili!

Razgovor

Miroslave Vučić i Dubravke Težak

“**Miroslava Vučić:** Draga gospođo Balog, draga moja Ljubice, draga Ksenijo, draga Ružice! Gospodine Barišić, hvala Vam puno na ovome pozivu. Pozdravljam, jasno, i ravnatelja naše škole i sve balogovce i balogovke. Učinili ste nam veliku čast što ste nas pozvali na današnje druženje i na predstavljanje romana koji je svjetlost dana ugledao prije nekoliko dana, isključivo jedino zbog ovog današnjeg dana. Ja sam Miroslava Vučić, glavna sam urednica u Školskoj knjizi i 28 godina samo pravim knjige. Ja ništa drugo ne znam raditi, samo čitati, pisati i praviti knjige. Nije bogznašto, ali nakupilo se tih knjiga u ovih 28 godina.

Ja se točno sjećam kad mi je tata kupio *Nevidljivu Ivu*; izišla je u biblioteci Vjeverica, ja sam bila drugi razred osnovne škole. S istim uzbuđenjem s kakvim sam čitala Grimmove *Bajke* čitala sam onda *Nevidljivu Ivu*. Nisam ni slutila da ću jednoga dana biti urednica nekih novih rukopisa nekim piscima, pa i braći Grimm, a bogme i Zvonimiru Balogu. Sve knjige iz biblioteke Vjeverica, koje su onda izlazile u crno-bijelim ilustracijama (meni se nisu sve dopale) – ja sam ih pobojala. Moja mama je rekla: „Nažalost, od malih nogu si počela uređivati knjige.“ I evo ga, ja se ne žalim, meni je zgodno, sigurno volim taj posao jer mi je omogućio da u moj život uđu zbilja veliki ljudi. Ja prijateljujem s Jane Austin, prijateljujem s Miroslavom Krležom, to su moji ljudi, to je moja familija. Prijateljevala sam, dakako, i sa Zvonimirom Balogom i s veseljem zapravo radila na mnogim njegovim knjigama. *Zmajevi i vukodlaci* jedna je od meni možda najdražih Zvonkovih knjiga jer je i bila naša prva uredničko-autorska, zatim je uslijedila AnaTomija; Crvenšlapica. Prošle godine smo mu moja draga Ljubica i ja napravile Malu priču o velikim slovima, njegovu čuvenu knjigu koju smo stavili u novi format, s novim ilustracijama jer smo željeli zapravo da Zvonkovo djelo komunicira i s najmlađim čitateljima koji odrastaju u jednoj potpuno drugoj vrsti vizualne kulture. Ja vjerujem da je Zvonko jako zadovoljan s nama i izgledom svojih knjiga. Raditi sa Zvonkom i prijateljevati sa Zvonkom Balogom u redakciji Školske knjige u Masarykovoju 28 na drugom katu bi otprilike izgledalo ovako: Zvonko bi došao na razgovor u moj ured, onda smo mi to zajedno čitali, beskrajno smo se puno smijali, Zvonko bi s puno teatra čitao svoju poeziju, pomalo i glumio, ali ja sam bila zahvalna publika i bez imalo zadržke sam se divila svemu što bi Zvonko napisao ili što bi Zvonko govorio. On bi se isto tako, bez zadržke i s puno ljubavi, divio mojim uredničkim prijedlozima za ilustracije i za pogovor. Jasno, ja sam uvijek upomoć zvala prve ljude, zbilja najveće profesionalce – jedna od njih je i moja draga kolegica Dubravka Težak. Evo, ona je i danas s nama unatoč virozi. Dubravka, hvala ti da smo danas zajedno na Zvonkov rođendan u Zvonkovu Čvrstecu, sa Zvonkovim prijateljima i s obitelji.

Ja ću vam nešto vrlo kratko reći o novom romanu *Ptica Ružica* prije nego što Dubravka kaže koje je zapravo mjesto Zvonimira Baloga u hrvatskoj književnosti, ali možemo ga bez problema motriti i u kontekstu europske književnosti. Ja se slažem s našim mladim voditeljima koji kažu da nije fer i da nije pravedno razdvajati književnost na onu koja je za djecu i onu koja je za odrasle. Ja s najvećim veseljem čitam i *Pticu Ružicu* i *Nevidljivu Ivu* iako imam, pa, dosta godina, ali isto tako mislim da treba početi čitati u tim mladim godinama i literaturu koja nije primarno pisana za dob od 10 godina. To nam upravo pravi pisci, pravi književnici poput Zvonimira Baloga i omogućuju: da se zapravo cijeli život čitajući igramo i da beskrajno u tome uživamo. *Ptica Ružica* je roman vrlo neobičan, vrlo neobična pojava u hrvatskoj književnosti za djecu i vrlo neobična pojava u kontekstu onog proznog djela, odnosno onog opusa Zvonimira Baloga koji se odnosi na prozu. Reći ću vam i zašto. Ja bih gotovo mogla ustvrditi da je hrvatska

književnost dobila konačno, napokon da je dobila svog Malog princa. Nadam se da ste svi barem jednom u životu pročitali Malog princa; ako niste, molim vas da to učinite. Dakle, to je ona vrsta teksta, ona vrsta mudrih misli koje možete čitati cijeli život. Ovdje nije junakinja, odnosno junak ovog romana nije Mali princ, on ne putuje nekakvom nama nepoznatom svemirskom stazom i ne boravi na nekom neobičnom svom malom planetu. Junakinja ovog romana je jedna djevojčica. Ime joj je Ružica. Ona ima 5 godina. Negdje kad je imala 4 godine odlučila je biti balerina kao i njezina mama i to je objavila svojoj mami. Međutim, nekako ju je balet vrlo brzo prestao zanimati i negdje oko petog rođendana je izjavila zapravo da želi biti ptica. Pticama je nekako dosta ugodno u životu – niti moraju jesti juhu od poriluka, niti moraju navečer prati zube, puno toga ptice ne moraju što Ružica mora. I noću, za nesna, ona bi se pomolila dragome Bogu i rekla: „Bože, zašto ti mene nisi napravio pticom? Ja bih zbilja voljela biti ptica! I samo bih letjela nebom – amo-tamo, malo bih cvrkutala, malo bih pjevala, družila bih se s drugim pticama i uopće – život je lijep!“ I jednoga dana, na balkonu, naša Ružica uzleti kao grlica i krene u šumu. Sad ne zna ona zapravo ni gdje je šuma, ne zna dobro ni letjeti, ali nekako svlada to sve nešto. Najprije na mjestu mlati krilima, ali kako je pametna, skuži ona kako to treba letjeti i leti, a uopće se ne snalazi – ona je zagrebačko dijete, živi na 11. katu, čini mi se u neboderu, nema pojma ni gdje je šuma, ni gdje je ta Medvednica ni gdje ptice zapravo te žive, ali ona krene. Već kad je ptica, ide uživati. Dođe u šumu i vrlo hrabro se počne suočavati sa životom ptice grlice u šumi. Kako je našoj grlici Ružici bilo, to ćete saznati, dakako, u ovom romanu *Ptica Ružica*, koji je objavljen isključivo jedino zbog ove današnje promocije, a veliku promociju ovoga romana, dakako, napraviti ćemo u Školskoj knjizi za vrijeme trajanja velikoga sajma knjiga Interliber – nadam se da će nam vaša škola biti gost i da ćemo se zajedno sjetiti i ovog današnjeg dana i našeg Zvonka Baloga. To se moramo dogovoriti gospodin Jerko i ja i pozivam vas da nam dođete i da nam budete gosti. E, sad, kako je bilo našoj Ptici Ružici, to ćete sami otkriti. Što je mene dirnulo u ovome romanu? Dirnula me... Prvo, fascinirana sam koliko Zvonko pozna ptice, što sve zna o pticama, ne samo o grlicama, nego općenito o pticama koje žive u šumi koje naša Ptica Ružica tamo sretno. Dakako, dogodi joj se kako se cijelo vrijeme ponaša; budući da je djevojčica, ona se ponaša kao grlica. Međutim, u šumi joj kažu: „Srce moje, nisi ti grlica, nisi ti ženka, ti si grlac! Ti si mužjak! Ti imaš posla! Grlice vam žive kao partneri, u paru! Ti se moraš skućiti, moraš gnijezdo napraviti!“ Ona se nađe u panici! Kako se gnijezdo radi? Kak’ bi se radilo gnijezdo? I tako krene. Pa mora se zaljubiti, mora naći partnericu... Dakle, ptica biti, zapravo sam naučila, uopće nije tako lako jer sam i ja poput Ružice mislila: „Pa što sad, lete tamo-vamo, lijepo cvrkuću i ujutro me bude. I to im je jedini posao.“ Zapravo nije. Ptice imaju silno puno posla. I sve su korisne i postoji nekakav zakon u tom ptičjem svijetu koji je mene potpuno opčinio. Ja bih voljela kada bismo mi kao ljudi prekopirali i nešto malo naučili, naučili nešto iz toga ptičjega svijeta, gdje zapravo vladaju čisti i jasni zakoni. Postoji jedan kodeks poštenja koji se ne krši. Evo, sad dalje neću, vi ćete to točno znati o čemu ja govorim. Zašto me još opčinila ova priča? Izrazito je duhovna. Baš je izrazito duhovna. Ptica Ružica na početku romana pomoli se Bogu i veli: „Bože, zašto si me učinio djevojčicom, ja bih tako voljela biti ptica!“ Ona ima čistu komunikaciju s dragim Bogom i u trenutku kada postane ptica i kad joj je teško, ona se ponovno obraća Bogu. Dakle, jedna čvrsta, čvrsta vjera koja se provlači od prve do posljednje stranice romana. To me opčinilo na način kako to Balog radi. On nijednom nije izašao iz diskursa djevojčice od 5 godina. Ona ponekad razmišlja kao grlica Ružica, onda potom razmišlja kao grlac Ruž, ali se sjeća i svoje ljudske pameti pa onda razmišlja i kao djevojčica Ružica. Dakle, što Balog radi? On ima zapravo tri lika u tom jednom liku i nijednom nije pogriješio: ni u rodu, ni u rečenici koju mogu izgovoriti djevojčica Ružica, grlica Ružica i grlac Ruž. To vam je vrhunac majstorskog pripovijedanja! To ne može svatko. To zbilja ne može svatko. I meni je beskrajno žao da nisam sa Zvonkom imala prilike razgovarati o ovom romanu, ali sam, baš zato što nisam imala prilike s njim razgovarati o tome, odlučila ovaj roman slaviti, taj roman to zaslužuje, slaviti ga upravo kao jednu poruku

koju nam Zvonko šalje ovim romanom. O tim porukama ćemo razgovarati kad vi dođete do tog romana u Zagrebu na Interliberu, kad ga pročitate i kada onda zapravo vidite kako nam je veliku priču zapravo ispriповjedio Zvonimir Balog. Mi, jasno, sve ove godine puste koliko je Balog bio s nama i koliko je pisao nismo ni očekivali ništa manje od njega, ali vjerujte mi da, kao relativno dobar poznavatelj opusa Zvonimira Baloga, da me silno, silno ugodno iznenadio. Ja sam jako sretna da imamo *Pticu Ružicu*. Hrvatska književnost za djecu, odnosno hrvatska književnost u cjelini je ponovno dobila jedan izvrstan, izvrstan roman. Ono što je *Nevidljiva Iva* sedamdesetih godina značila za hrvatsko pjesništvo za djecu, a bila je prevratnička knjiga i hrvatska poezija više nikad nije mogla biti ista nakon *Nevidljive Ive*, ja vjerujem da je Balog s *Pticom Ružicom* to učinio s hrvatskim romanom, odnosno prozom koja se piše za današnju djecu. Naprosto im je pokazao tko je majstor! A on je zbilja istinski majstor i beskrajno mi je drago da smo danas ovdje zajedno i da ga se sjećamo, i da ga čitamo, i veseli me broj mladih ljudi koji je uključen u ovaj program, s kojim razumijevanjem i s kakvom ljubavlju, bez obzira na to što to to njihovi nastavnici traže možda od njih, ali s velikom ljubavlju sudjeluju u ovom programu i hvala vam svima što podržavate Zvonimira Baloga, što se beskrajno trudite organizirati ovu manifestaciju. Ja Danima Zvonimira Baloga želim dug život. I posve odgovorno vas pozivam da nas pozovete svaki put u goste. Školska knjiga će, dok je Školske knjige i dok je nas, dao Bog da budemo zdravi, biti uz vas. Hvala vam puno!

Ja bih sad postavila pitanje našoj Dubravki, koja Baloga također čita nekoliko desetljeća. – Dubravka, znam da voliš Baloga, puno si pisala o Balogu, za mnoge knjige koje smo radili zajedno radili si napisala, i za *Pticu Ružicu* pripremaš jedan veliki pogovor i jednu veliku Zvonkovu biografiju, a ilustracije za *Pticu Ružicu* napraviti će akademski slikar Krešimir Certić Misch. Kad bi morala reći o Balogu, ono, deset telegrafskih rečenica, koje bi to bile i gdje je on tebi na ljestvici tvojih najdražih pisaca koji pišu i za djecu i za odrasle

“**Dubravka Težak:** Balog je svakako jedno međašno ime, kako si i sama rekla, jer poezija nakon Baloga više nikada nije bila, nije mogla biti ista kao što je bila prije. Naime, u svom sjećanju na Baloga krenula si od *Nevidljive Ive*; moja sjećanja idu još malo dalje u prošlost. Naime, kad sam bila prvi razred, onda je moj tata uređivao Modru lastu. Modra lasta je tad bila malo drukčiji časopis nego danas, danas je to od petog do osmog razreda namijenjen djeci, jel, a onda je bila skroz od prvog do osmog. Ja sam bila još jako mala, tek sam učila čitati, nisam baš još dobro čitala, ali sestra i ja smo se silno veselile kada bi tata donio novi broj Modre laste. Naravno, nije bilo ovih drugih medija kao danas tako atraktivnih i mi smo uvijek zajednički listale tu Modru lastu, a sestra kao starija je čitala naglas. I jednom tako kad smo pregledavali Modru lastu, ona je pročitala pjesmu koja se zvala Hrdmr. Pjesma je počinjala ovako: „Pjeva cvrčak cvrk, cvrk / stara svinja kmrk, kmrk / žuti mačak frk, frk...“ I sad neću cijelu čitati nego samo kraj: „U dvorištu staše / složno zapjevaše / hrdmr, hrdmr.“ I cijela pjesma u tom stilu. Dakle, nama je pjesma bila smiješna, bila nam je neobična, ali tada nas nije zanimalo tko ju je napisao. Međutim, kada sam se ja poslije počela baviti dječjom književnošću, ja sam se sjetila te pjesme i onda sam išla listati stare Modre laste i vidjela sam da ju potpisuje Zvonimir Balog. I kako sam tad već dobro poznavala dječju književnost, dječju poeziju, jel, shvatila sam kako su to zapravo začetci onoga što je napravio u *Nevidljivoj Ivi*. Tada još, to je bio broj 66 iz '61. godine, dakle tad Balog još nije bio poznati, jel, jako pjesnik i čak mi je poslije tata rekao kako su se neki čitatelji, suradnici, malo zgražali na tu pjesmu, kakva je to pjesma, ali zapravo ta pjesma – ona je bila drukčija od ostalih zato što su druge pjesme bile male priče u stihovima, o nekom dječaku, djevojčici, jel, pa neka šaljiva poanta ili neka pouka na kraju ili pak onako lirski iskaz o nekakvom doživljaju, prirodi i tako dalje, a Balog je ovom pjesmom pokazao kako pjesma ne mora biti niti takav lirski doživljaj niti mala priča u stihovima, nego se može bazirati na igri. Upravo ono što će

poslije stvoriti jer igra riječi, slogova, glasova, morfema, uopće ta igra je postala pojam za Baloga i otuda su se rodili onda ovi, kako vi, čujem već i tu djeca govore da su balogovci, poezija je postala balogovska. Tu je napravio taj veliki zaokret, potpuno jedan drukčiji stav prema poeziji, drukčije shvaćanje i upravo ono što djeci treba: djeca se najviše vole igrati pa haj'mo se igrati onim s čime možemo, s čim imamo i tako im je Balog to pružio. Evo, ta igra riječima je recimo ono što meni uvijek prvo padne na pamet kad se spomene Balog. Kad se spomene Balog, prve asocijacije jesu poezija, ali on je napisao puno proznih djela i u mnogim proznim djelima mi imamo nekakvu penetraciju, miješanje zapravo poezije i proze. Nekad je vrlo teško odrediti za njegov tekst bismo li ga stavili u poeziju ili bismo ga stavili u prozu. Uopće, Balog je zanimljiv i zato što se on ne da tako lako klasificirati. Kad govorimo o njegovim proznim tekstovima, mi ćemo u njemu naći i elemente bajke i basne i anegdote i crtice i fantastične priče, ali nijedan njegov tekst ne možemo podvesti pod onu nekakvu klasičnu definiciju bajke, klasičnu definiciju basne, jel. On voli uvijek biti drukčiji, on voli uvijek iznenaditi. On, očito je, puno je toga pročitao, puno toga znao, dobro je vladao teorijom književnosti, ali se nije dao ukalupiti, nego je uvijek stvarao nešto novo, nešto iznenađujuće na temelju ovoga postojećeg. Pa tako je najprije počeo s kraćim proznim vrstama, ali se onda odlučio i za romane. Međutim, ni njegove romane mi ne možemo žanrovski odrediti. Recimo, jedan od njegovih prvih romana za djecu, *Bosonogi general*, vrlo je teško odrediti. Neki kritičari smatraju da je to najbolja biografija vlastitog djetinjstva, ali to opet nije ona tipična biografija da počne od rođenja pa do zrelosti, nego se Balog tu isto poigrava s raznoraznim mogućnostima. Pa tako i u svim kasnijim romanima, sve do ove *Ptice Ružice*, on i kad razvija onako priču, kad razvija napetost, ono što djeca vole u romanu, jel, nešto se događa, nešto se iščekuje, pa ima puno iznenađenja, nekakvih neobičnih zaokreta i tako dalje opet on ubacuje i u te duže svoje prozne tvorevine nekakve leksičke igre, uvijek ćemo mi naći nekakva poigravanja. Osim toga, ubacuje i ovako neka... Daje nam mogućnost da razmišljamo. Dakle, njegova proza uvijek je i refleksivna, bez obzira na to što je u prvom redu šaljiva, u prvom redu humoristična, ali nas ona potiče i na razmišljanje. Dakle, sva njegova djela vrlo su specifična, vrlo neodrediva, ali su uvijek zanimljiva i uvijek privlačna, ja mislim jednako i djeci i odraslima. ”

“ **Miroslava Vučić:** Primjerice u ovom njegovom romanu, ali i drugim njegovim pjesničkim i proznim knjigama, imate jednu rečenicu; veli Ružica, dakle petogodišnjakinja veli: „Meni je djed rekao da on, kad je bio mali, nije imao nijednog olovnog vojnika iako je živio u olovna vremena.“ Sad, djeca to čitaju da je djed bio jako siromašan, da nije imao igračke; mi odrasli to čitamo potpuno drukčije, jel tako - u kojem je vremenu taj djed živio? To je to o čemu upravo govoriš. Dakle, on traži zahtjevnog čitatelja bez obzira na to imate li pet ili sto pet godina. On ne samo da se igra nego vas on i poziva da mislite, da mislite vlastitom glavom, a da je carstvo teksta koje vam on nudi zapravo odskočna daska za dalje. I on se puno i autoreferira, i na svoja ranija djela i na druge autore i tako dakako stvara jednu svoju poetiku koju vam je jako teško slijediti. Jako je teško prepisivati Baloga, vrlo je teško biti nastavljatelj Balogove poezije. To se događalo negdje osamdesetih u hrvatskome pjesništvu za odrasle, to je generacija Kvorum, koja je na jedan poseban način pokušala biti epigon ove Balogove, balogovski epigoni koji su pokušali napraviti tu igru riječi. To je trajalo par godina i onda je prestalo. Prestaje sve što je moda, trendovi nisu prava književnost. Međutim, Balog je sve ovo vrijeme opstao, ja vjerujem da će trajati i da ćete kao čitatelji uživati u tome. Beskrajno me zanimaju ove dvije djevojčice koje će izvesti igrokaz prema prvome poglavlju ovoga romana. Prije nego što prepustim pozornicu njima, želim zahvaliti Dubravki na ovom lijepom razgovoru o Zvonku Balogu. Dragom gospodinu Jerku Barišiću želim pokloniti sve Balogove knjige u izdanju Školske knjige za knjižnicu Vaše škole. Evo, izvolite! ”

Balogova igra traje i traje

Četvrti put zaredom zaredom, 30. svibnja 2018., održani su u Svetom Petru Čvrstecu Dani Zvonimira Baloga. Svečanosti su nazočili članovi njegove obitelji, predstavnici Školske knjige, učenici, učitelji, roditelji i drugi poklonici njegova umjetničkog djela. U programu su sudjelovali polaznici predškole, učenici nižih i viših razreda, učitelji, vanjski suradnici, Miroslava Vučić iz Školske knjige i Dubravka Težak s Učiteljskog fakulteta.

Uz songove iz kultne serije *Zlatna nit*, za koju je scenarij napisao Zvonimir Balog, mali plesači predškole i nižih razreda u više su navrata veselim ritmom vratili sve u bezbrižno djetinjstvo igre i snova, a krasnoslov pjesme *Kad sam mali bio* nasmijao je publiku. Nisu izostali ni Balogovi stihovi za odrasle. Čitao ih je prof. Tomislav Hrebak uz glazbenu pratnju Barice Tutek. Nekoliko učenika viših razreda počastilo je nazočne svojim stihovima u zavičajnoj kajkavštini kakvu je govorio Zvonimir Balog. Središnji dio svečanosti posvećen je Balogovu novom romanu *Ptica Ružica* o kome je govorila dugogodišnja urednica u Školskoj knjizi Miroslava Vučić. Zahvalila je što je pozvana na ovu svečanost te podržala organizatora da se ova manifestacija nastavi. Naglasila je da je roman *Ptica Ružica* hrvatski *Mali princ*. Balog je u njemu pokazao i veliko znanje o pticama. Nakon toga razgovarala je o Balogovu književnom stvaralaštvu s Dubravkom Težak, profesoricom dječje književnosti na Učiteljskom fakultetu u Zagrebu. Dubravka Težak je istaknula da je teško Balogova djela jednoznačno kategorizirati. Balog se poigrava riječima i slogovima. Piše šaljivo i ljude potiče na razmišljanje. I dramatizirani početak romana *Ptica Ružica*, koji su izvele članice Dramske skupine, potakao je nazočne na razmišljanje.

Na kraju programa ravnatelj Osnovne škole "Grigor Vitez" Sveti Ivan Žabno, Tomislav Hanžeković, pozdravio je nazočne te podijelio zahvalnice svima koji su pomogli u organizaciji i provedbi ove priredbe. Zamolio je Ljubicu Balog, pjesnikovu suprugu, da uputi svoju riječ. Vidno dirnuta, rekla je da je naš Zvonko negdje tu među nama. Zahvalila je inicijatorima ove manifestacije te spomenula da ima još puno njegovih djela u rukopisu. Nakon pjesnikove supruge zahvalu je uputio i Jerko Barišić, koordinator ovoga projekta. Darovao je gošćama iz Zagreba nekoliko knjiga naše slikarice i pjesnikinje Sanje Benko te školski list "Krijesnicu" koja je izišla prošle godine povodom 50. obljetnice imena Osnovne škole "Grigor Vitez" Sveti Ivan Žabno. Još obilatije darivanje nastavili su predstavnici Školske knjige. Svim izravnim sudionicima programa podijeljene su Balogove knjige. Osobno urednica Miroslava Vučić poklonila je nekoliko naslova Zvonimira Baloga školskoj knjižnici. Malim glumicama, koje su izvele dramatizirani početak romana, poklonila je izdanje *Ptice Ružice* koje je objavljeno za ovu manifestaciju. Umjetnički dojam upotpunila je izložba ilustracija nekih scena iz romana "Ptica Ružica" koje su umjetnički oblikovali slikari i slikarice Likovne sekcije KUD-a "Tomislav" Sveti Ivan Žabno.

Jerko Barišić

Izložba ilustracija

scena iz romana *Ptica Ružica*

Stipo Puđa
Tako je sve počelo...
tuš/akvarel

Mirjana Balog
U šumi
akvarelirani tuš

Ivana Kopjar
Nije lako biti ptica
pastel

Mirko Besedić
Na krilima vjetra
akvarelirani tuš

Mirko Besedić
Razgovor ugodni s rodom
akvarelirani tuš

Sanja Jandrijević
Želja
enkaustika

Sanja Jandrijević
Potruga
kolaž

Radovan Vojvodić
Radost letenja
flomaster

Radovan Vojvodić
Spas u bijegu
akrilik

Svjetlana Vojvodić (stara 5 godina)
Život u prirodi
flomaster/drvene boje

Iz knjige dojmova s 4. Dana Zvonimira Baloga

S najvećom sam radošću sudjelovala u programu 4. Dana Zvonimira Baloga. Čestitam vam na programu, izložbi i dobroj volji. Uvijek računajte na mene.

“

”

Odana vam
Miroslava Vučić,
urednica u Školskoj knjizi

“

Ovo je zaista prekrasan spomen na Zvonimira Baloga.

”

Dubravka Težak,
profesorica dječje književnosti

“

Prekrasan događaj za sve zahvaljujući entuzijazmu, radu i talentu ljudi i djece ovoga kraja. Čestitke svima i ustrajte!

”

Od srca Ranka Javor

“

Čast mi je svjedočiti prekrasnom programu u čast djelu pokojnome velikanu. Igra je bila, igra traje i trajat će dok god svi mi ne dopustimo da stane. Posebna pohvala profesoru Jerku Barišiću, velikanu OŠ „Grigor Vitez“, Svetog Ivana Žabna i okolice, predragom učitelju i mentoru koji je glavni pokretač i organizator svih događanja. Od srca Vam hvala!

”

Maja Petračija

“

Entuzijazmom upornih pojedinaca pa onda i institucija nastaju ovako kvalitetni događaji, te ustrajnošću i naporima ljudi poput Jerka Barišića. Želim vam još puno ovakvih događaja. Vidimo se dogodine!

”

R. Vojvodić

Počašćena sam što sam mogla pridonijeti svojim slikarskim umijećem da ovaj događaj ostane u trajnom sjećanju meni, a nadam se i ostalim sudionicima. Iako u početku vrlo teško štivo, polako se uvlačilo u moje misli i potaklo me da shvatim da se za sve u životu moramo potruditi, da je olako misliti da je drugima lakše nego nama samima... Hvala svima, a posebno gospodinu profesoru Jerku Barišiću koji nam je omogućio ovo prekrasno poslijepodne u Svetom Petru Čvrstecu!

“

”

Sanja Jandrijević

S veseljem sam nazočila sa svojom kćeri programu 4. Dana Zvonimira Baloga. Lijepo je bilo biti dio takvog programa.

“

”

S. Gerić

Hvalevrijedan projekt. Svakako nastavite njegovati lijepu Balogovu riječ i obilježavati rođendan ovog velikog književnika.

“

”

S. Marković

Lijep događaj u našem Svetom Petru Čvrstecu u spomen na Zvonimira Baloga. Posebne pohvale koordinatorskom cijeloga projekta, našem Jerku Barišiću.

“

”

Mirko Markota

Divan, emotivan i hvalevrijedan događaj koji se svakako treba i dalje nastaviti te njegovati sjećanje na rad jedinstvenoga i posebnog Zvonimira Baloga. Počašćeni smo što imamo priliku nastaviti rad u istom smjeru.

“

”

Ivana Mandić

Uvijek je lijepo doći u živopisan i idiličan Čvrstec, a još je slađe biti gost na jednom posebnom rođendanu – Balogovom rođendanu!

“

”

Bilo je veselo, baš kako i treba biti!

Veselim se sljedećem!

I. Sudinec

Hvalevrijedna akcija da se održi uspomena na velikog književnika Zvonka Baloga. On je svakako to zaslužio, a njegova ostavština nas je neizmjereno obogatila. Zato pohvala organizatorima na trudu i da se to održi i u budućnosti.

N.N.

Lijepa škola, drage učiteljice, lijep interijer upotpunjen iznimno dobrim programom. Pohvale svima koji su organizirali ovu svečanost.

Tatjana Kopjar

Svake godine iznova uživam pripremajući program obilježavanja Dana Zvonimira Baloga i neopisivo sam radostan što kao vrlo mala sredina imamo takvu iznimnu sreću da se baš u našem zavičaju rodio književnik čija se djela prepoznaju i čitaju u cijeloj nam domovini, a i šire. Zvonimir Balog, jedan od najvećih, ako ne i najveći hrvatski dječji pisac, rodio se u Svetom Petru Čvrstecu, jedno razdoblje života posvetio i našoj školi predajući učenicima Likovnu kulturu, a potom se otisnuo u slavnu povijest naše dječje književnosti, gdje zauzima cijenjeno i visoko umjetničko mjesto! Takvi se „virtuozi perom“ ne rađaju svaki dan i moramo se ponositi time što je Balog bio i ostao naš sumještatin, a program obilježavanja njegova rođendana samo je mali izraz zahvalnosti velikom umjetniku. Cilj nam je da već iduće godine u programu sudjeluju i učenici iz različitih krajeva naše domovine te ćemo se potruditi da Dan Zvonimira Baloga u doglednoj budućnosti postanu Dani Zvonimira Baloga – tradicionalan festival posvećen jednom od najvećih, najuspješnijih i najprevođenijih hrvatskih književnika uopće! Kad se male ruke slože, nema što se ne može!

Tomislav Hrebak,
koordinatorski program

Hodogram

4. Dana Zvonimira Baloga

1. Niko Remuš: *Kad sam mali bio* – krasnoslov (voditeljica: Nikolina Kušec)
2. *Fotograf* i *Počelo je nešto šuštati* – plesne točke (voditeljice: Katarina Rožman i Ivana Belošević)
3. Kajkavski ciklus – krasnoslovi učeničkih kajkavskih pjesama (voditelj: Tomislav Hrebak)
4. „Ozbiljni“ Balog – recital uz glazbenu pratnju (Tomislav Hrebak i Barica Tutek)
5. Promocija romana *Ptica Ružica* – Miroslava Vučić i Dubravka Težak (1. dio)
6. Scenski prikaz početnog dijela romana – dramska grupa (Ana Kušter i Leona Mužinić; voditelj: Tomislav Hrebak)
7. Promocija romana *Ptica Ružica* – Miroslava Vučić i Dubravka Težak (2. dio)
8. *Luda kuća* i *Zaljubila se svinja* – plesne točke (voditeljice: Ivana Belošević i Katarina Rožman)
9. Obraćanje ravnatelja škole, Tomislava Hanžekovića
10. Obraćanje profesora Jerka Barišića, gospođe Ljubice Balog i eventualno još nekog uzvanika
11. Ema Kokotec: *Hajde da se dogovorimo* – krasnoslov (voditeljica: Anamarija Harmicar Puljiz)

Voditelji programa:
Matej Podgajski i Lorena Prišlin

Koordinatori:
Jelena Valentak i Tomislav Hrebak

Sveti Ivan Źabno,
svibanj 2018.
